

Oikeusneuvos Riitta Mutikainen

12.10.2022

H 534/22

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

**LAUSUNTO EDUSKUNNAN YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE
ERÄIDEN VIHREÄN SIIRTYMÄN HANKKEIDEN VÄLIAIKAISTA ETUSIJAA ALUEHALLINTOVIRASTON
LUPAKÄSITTELYSSÄ VUOSINA 2023–2026 JA HALLINTOTUOMIOISTUIMISSA VUOSINA 2023–2028
KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI (HE 128/2022 vp)**

Yleistä

Korkein hallinto-oikeus on antanut 6.6.2022 ympäristöministeriölle lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä (H 307/22). Lausunnossa esitetty on monelta osin otettu huomioon asian jatkovalmistelussa.

Eräiden muutoksenhakuasioiden käsitteleminen kiireellisenä hallintotuomioistuimissa

Hallintotuomioistuinten riippumattomuuden kannalta hallintotuomioistuimissa käsiteltävien eri asiaryhmiin kuuluvien muutoksenhakuasioiden säätäminen kiireelliseksi on jo lähtökohtaisesti ongelmallista. Ehdotus, jonka mukaan siinä tarkoitettuja lupia ja kaavoja koskevien muutoksenhakuasioiden kiireellisyyttä arvioitaisiin ainoastaan suhteessa muihin samaan asiaryhmään kuuluvia lupa-asioita tai kaava- ja lupa-asioita koskeviin muutoksenhakuasioihin, vähentää tätä ongelmallisuutta. Tässä yhteydessä on samalla selvyuden vuoksi syytä todeta, että muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää näissä asioissa valituslupaa.

Ehdotuksen mukaan kiireellisen käsittelyn vaatimus koskisi niitä lupahakemuksia, joista säädetään ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 2 a §:ssä. Kuten korkeimman hallinto-oikeuden 6.6.2022 antamassa lausunnossa on todettu, lainkohdassa tarkoitettujen hankkeiden määrittelyyn jää tulkinnanvaraa. Myöskään se, milloin kysymyksessä on ehdotuksessa tarkoitettu uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottava asemakaava, ei ole yksiselitteisen selkeää.

Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 2 momentin mukaan asuntorakentamisen kannalta tai muutoin yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus on käsiteltävänä kiireellisenä. Perusteluissa ei ole otettu kantaa nyt kiireellisesti käsiteltäväksi esitettyjen kaava-asioiden ja ensin mainittujen asemakaavojen väliseen etusijaan.

Lisävoimavarojen merkitys

Tiettyjen muutoksenhakuasioiden käsitteleminen kiireellisenä suhteessa muihin muutoksenhakuasioihin merkitsee käytännössä sitä, että näiden muiden muutoksenhakuasioiden käsittely hidastuu.

Esityksessä (s. 27) todetaan edellä lausuttuun liittyen, että ehdotettu väliaikainen sääntely on osa kokonaisuutta, johon kuuluu lisäksi aluehallintoviraston ja hallintotuomioistuinten voimavarojen lisäämiseen muun ohella näiden asioiden käsittelyyn valtion talousarviossa osoitetut määrärahat. Ehdotuksen mukaan lisävoimavaroilla varmistetaan se, että valitusasioiden kiireellinen käsittely ei aiheuta muiden valitusasioiden aiheetonta viivytystä hallintotuomioistuimissa.

Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023. Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupa-asioiden sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaava-asioiden käsittely hallintotuomioistuimissa edellyttää erityisasiantuntemusta niitä käsitteleviltä tuomareilta ja esittelijöiltä. Mahdollinen lisämääräraha ei siten vielä välttämättä takaa sitä, että pätevää henkilökuntaa on välittömästi rekrytoitavissa. Tuomareiden osalta on lisäksi otettava huomioon se, että tuomarin viran määräaikaisuus on tuomarin riippumattomuuden kannalta ongelmallista.